List 2. **NOVICE** Tečaj LIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 11. januvarja 1901.

Naročnikom!

Vse one naročnike „Novic“, ki so z naročnino še zaostali, prosimo nujno, da jo čim preje dopošljejo, da je mogoče v upravništvu pri razpošiljanju lista vzdržati red.

Upravništvo „Novic“.

Politični oddelek.

Volitve v mestih.

Z volitvijo v mestih in trgih na Kranjskem se je zaključil letošnji volilni boj v naši deželi, in je zdaj čas, da se ozremo na uspeh teh volitev.

Posestno stanje obeh slovenskih strank se pri minolih volitvah ni izpremenilo. V peti kuriji in v kmetskih občinah so bili izvoljeni kandidatje katoliško-narodne stranke, v mestih in trgih pa kandidatje napredno-narodne stranke. Nobena stranka ni ničesar izgubila, dejanski tudi ni nobena ničesar pridobila, k večjemu napredna narodna stranka s tem, da je na mesto dvornega svetnika Šukljeja, ki je bil ves čas, dokler je stal v političnem življenju, sam zase stranka, bil izvoljen notar Plantan.

Letos se je v kmetskih občinah in v peti kuriji volilo prvič direktno in tajno. Izid volitev je pokazal, da ima katoliško-narodna stranka v gorenjskih in v ljubljansko ribniških kmetskih občinah ogromno večino volilcev na svoji strani, v krško-novomeškem okraju pa lepo večino volilcev za sabo. Nasprotno pa se je tudi pokazalo, da gineva vpliv te stranke na Notranjskem in v mokronoško-kočevskem volilnem okraju. V teh dveh volilnih okrajih je stranka sicer tudi letos zmagala, ali ta uspeh je samo slučajen. Na Notranjskem je bil izvoljen dr. Žitnik samo vsled tega, ker se za njegovega nasprotnika ni razvila zadostna agitacija. Kandidat sam je bil bolan, somišljeniki pa prav na Vipavskem in v Št. Petru niso ničesar storili, zanašajoč se na zavednost in disciplino volilcev. V mokronoško-kočevskem okraju pa je bil izvoljen Povše le vsled tega, ker je bilo odsotnih 1300 kočevskih volilcev. Kočevci, kar jih je ostalo doma, so glasovali za Zupančiča, a glasovali bi bili zanj tudi vsi odsotni, tako da bi bil Povše prav gotovo propadel, ako bi se bile volitve vršile ob drugem času.

V mestih in trgih je katoliško-narodna stranka z vso zanesljivostjo računala na pridobitev dveh mandatov. Iz njenega časopisja je bilo razvideti, da je bila v gorenjsko-notranjski in v dolenjski skupini zmage popolnoma gotova. Računala je pač, da bodo odločili Nemci in vladni krogi, ali ti računi so se izjalovili. Niti nemška niti vladna pomoč ni toliko zalegla, kakor je računala katoliško-narodna stranka, da si sta ona sama kakor tudi nemška stranka spravili zadnjega svojega moža na volišče, in dasi jej je bil zlasti v Idriji ves vladni aparat na razpolaganje. Niti toliko ni mogla doseči, da bi spravila napredna narodna kandidata za Ljubljano in za gorenjsko-notranjska mesta v ožjo volitev.

Mandati kranjske dežele so torej po teh volitvah prav tako razdeljeni, kakor so bili prej. Katoliško-narodna stranka ima zopet šest mandatov, napredno narodna stranka tri, nemška pa oba veleposestniška mandata. V tem oziru torej minoli volilni boj ni ničesar izpremenil. Ali brez posledic ta volilni boj vendar ne bo.

Vsled volilnega boja se je nasprotje med katoliško-narodno in napredno-narodno stranko še poostril. Boj mej strankama je bil že doslej ljut, sedaj pa postane boj na nož, boj na življenje in smrt. Pred volitvijo je bilo še mogoče, da so napredno-narodni in katoliško-narodni poslanci sedeli na Dunaju v skupnem klubu, sedaj je pa to naravnost nemogoče, in se zanese kranjski strankarski boj tudi v državno zbornico.

Nadalje se vsled volilnega boja poostri tudi nasprotje mej duhovščino in mej posvetnim razumništvom. Mi smo še pred volilno borbo v tem oziru opozarjali na posledice, a naše besede so bile bob ob steno.

Pa še nekaj je zadelo v tej volilni borbi katoliško-narodno stranko. Ta stranka je doslej z vso odločnostjo in z veliko strastjo pobijala vsako paktiranje z Nemci, češ, da je to vrhunec politične nemoralnosti, če se združi slovenska stranka z Nemci in zoper drugo slovensko stranko. Sedaj pa se je katoliško-narodna stranka izneverila svojemu lastnemu načelu, sedaj je storila sama to isto, kar je prej obsojala kot nemoralnost, sedaj se je sama združila z Nemci in z vlado zoper drugo narodno slovensko stranko. S tem je zadobila na svoji časti grd madež, ki ga nikdar več ne izbriše.

Politični pregled.

Položaj. — Še par tednov in vlada skliče novo izvoljeni državni zbor k delovanju. Po dosedaj dovršenih volitvah soditi, pridejo sicer nekatere nove moči v državni zbor, ali o njih sposobnosti za normalno delovanje v istem nahaja se danes malo upanja, ker program, na katerega so bile voljene, je bil radikalen program. Socialni demokratje so zgubili v V. kuriji, ki je po njih mnenju njih domena, skoro polovico mandatov, a pridobili jih niso mirnejši elementi, marveč so jih pridobili še mnogo burnejši, namreč radikalni Nemci, katerim zapoveduje znani nemirnež dr. Wolf. Res, da so v prvem začetku socialni demokratje uspešno podpirali nemško obstrukcijo, ali v zadnjem času postali so največji neprijatelji vsake obstrukcije, dočim so radikalni Nemci pod vodstvom Wolta vedno pripravljeni na najsrditejši boj, na najbrezobzirnejšo obstrukcijo, ako bi hotela vlada le količkaj pravična biti kaki nenemški narodnosti, posebno pa Slovanom. Število teh ljudij sicer ni veliko, ali njih terorizem vpliva tako močno na ostale liberalne nemške stranke, da se mu skoro ne morejo odtegniti. — Ker pa pride tudi s Češkega nekaj več čeških radikalcev v državni zbor in bi tudi sploh Mladočehi ne mogli brez vsakega zadoščenja za storjena jim žaljenja započeti mirnega delovanja v novem parlamentu, je skoraj gotovo, da pride že v prvih sejah novoizvoljenega državnega zbora do spopada mej Nemci in Čehi, in da ne bodo zamogle vse ostale stranke odstraniti iz zbornice burnih vihajev ter nadomestiti jih z mirnim delovanjem. Lepe so res želje, katere je izreklo češko veleposestvo v svojem te dni izdanem manifestu in tudi Poljaki in druge stranke so že site teh neplodonosnih prepirov, ki so na velikansko škodo cele države, ali bojimo se, da ostanejo še naprej kakor doslej vedno le prazne želje, in da v Avstriji sploh ne pojde s parlamentarizmom več dalje, ako se ne upelje po izvanrednem potu nov državnozborski poslovni red.

— **Volitve v državni zbor.** — Na Dolenjem Avstrijskem so krščanski socialci izgubili pet mandatov. To je poleg tega, da so Schönererjanci znamenite uspehe dosegli najvažnejši volilni pojav. Baron Dipauli je končno vender dobil mandat. Izvoljen je bil v kmetskih občinah Bolcan-Meran.

Bolgarija. — Bolgarski narod je prišel do spoznanja, da se mora otresti izvestnih tujih pijavk, ako hoče obstati. Prvo vprašanje, ki ga ima zdaj rešiti, je kmetijsko vprašanje. V ta namen se je vršil minuli teden v Sredcu, glavnemu mestu Bolgarije kmetijski shod, na katerega je prišlo iz vse Bolgarije nad 400 zastopnikov kmetijstva. Med njimi je bilo tudi nekaj po tujcih socijalistično pohujšanih elementov, ki bi bili radi shod razpršili s tem, da so skušali spravljati na dnevni red razna politična vprašanja. Posrečilo pa se jim ni, ker je bila večina zmernih posestnikov, ki hočejo na vsak način preuredbo kmetijstva in njega napredek in oprostitev od židovskih pijavk. Sprejelo se je več važnih resolucij.

Ruski car Nikolaj II. — Ruski car Nikolaj II. je že popolnoma ozdravel ter zopet opravlja svoje državne posle. Poroča se, da se poda za kakih 14 dni v Carskoje selo in izostane vsako potovanje v druge kraje. Car je svojima dvema zdravnikoma podelil visoke nagrade in sicer dr. Popovemu 100.000 rubljev in ga je ob enem imenoval svojim osebnim zdravnikom, a dr. Tihanovu pa 50.000 rubljev in naslov ruskega dvornega zdravnika.

Rusija in Turkestan. — Angležki list „Sunday Special“ je zvedel, da je odšlo 3000 mož ruske vojske iz Batuma na afganistansko mejo. A to je le nekaka predstraža, v vzhodni Turkestan pa odpošlje Rusija 26 000 mož in 7000 konjenikov. Angleži so radi tega gibanja ruske vojske zelo vznemirjeni. Drugi viri pa še poročajo, da so se na indijsko afganistanski meji pojavili veliki nemiri, ter da so vstaši pobili tamošnje angležko vojaštvo. Prebivalstvo onih krajev je odbilo angležke ponudbe.

Vojna v južni Afriki. — Buri napredujejo v kapski koloniji. Udrlo jih je že okoli 5000 in za njimi Angleži. Za prvo je namen Burov, maščevati se nad Angleži za porušena jim domovja s tem, da pokončujejo od kraja angleško imetje v Kapu ter napravljajo velikanske škode. Drugi namen Burov pa je ta, zvabiti za seboj Angleže v Kap ter tako izprazniti angleškega vojaštva Transvaal, kateri hočejo Buri potem na vseh krajih zasesti. Lord Kitschener nujno zahteva novih čet iz Anglije. Na mnogih krajih Buri nenadoma napadajo angležke oddelke, kateri so navadno poraženi. Glavno mesto Oranje-države, Bloemfontain so Buri popolnoma razdejali. Angleški listi zahtevajo, da se v Kapu takoj razglasi nagla sodba.

Obrtnija.

Štedljivost in dobrotljivost.

„Štedljivost je sebičnost, in štedljivi gospodarji nimajo srca za ljudsko revščino in bedo“, trdijo nekateri in imenujejo pridigovanje štedljivosti škodljiv in nečloveški nauk. Ta prepogosti in nepremišljeni ugovor vzpodbuja nas, da na kratkoma razjasnimo, ali je razumna štedljivost, kakor se tu trdi, res nasprotnica one prevzvišene zapovedi: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!“ in torej sovražnica dobrotljivosti.

Naravnost moramo priznati, da smo odločni nasprotniki nepremišljene dobrotljivosti, ki nikdar ne doseže tistega namena, katerega ima prava dobrotljivost. Brez premisleka deliti denar med uboge prosilce je največja nespamet. Premnog obdarovanec daru ne uporabi v svoj prid, ampak na čim lažji način si ga je pridobil, tembolj se navaja lenobe in zapravljanja. Časopisi so prinesli kot dokaz te resnice zanimivo novico iz Pariza. Dobrotljivi ruski car podaril je namreč ob svojem odhodu iz Pariza več tisoč zlatih rubljev (rubelj je 3 krone 60 vinarjev našega denarja) da se razdele med največje reveže pariške. Toda kako so reveži uporabili ta velikodušni dar? Izkazalo se je ob pobiranju teh zlatih rubljev, da so jih nad

tri četrtine našli v mestnih — žganjarijah, kjer so jih obdarovanci zapili.

Razumna štedljivost, katero mnogi po pravici imenujejo modrost življenja, mora se odločno upreti takemu brezplodnemu načinu dobrotljivosti nasproti bližnjiku. Pripomoči revežu k rednemu zaslužku in pokazati mu sredstvo, in šele tam, kjer samopomoč ne doseže pravega uspeha, pomagati z denarjem in sicer na kar najkoristnejši način, to je načelo dobrotljivosti, katerega naj bi se zvesto držali vsi štedljivi gospodarji!

Izkušnja uči, da oni, ki so čez mero radodarni in nepremišljeno dobrotljivi, ne le, da s svojo dobrotljivostjo nikomur v resnici ne koristijo, ampak da uničujejo svoje in često svojih bližnjikov blagostanje. Pripoveduje se o nekem slovitem pisatelju, ki je umrl v velikih dolgovih, kako si je mnogokrat izposodil — seveda za vedno — pri prijatelju cekin, da bi si oskrbel živeža in drugih potrebščin, da je pa brez obotavljanja ta cekin često brez premisleka podaril kar prvemu beraču, ki ga je ob vratih prosil miloščine. Nahajajo se ljudje, ki tičè sami v velikih denarnih zadregah, ki pa so tako nespametno dobrotljivega srca, da niti najdvomljivejšim prošnjikom ne morejo odkloniti prošnje za denarno posojilo ali za poroštvo pri njih dolgovih. Ti vzgledi nam prav jasno kažejo, kako smešna je dobrotljivost lahkomiselnega zapravljivca, in kako resnične so besede moža, ki pravi: „Štedljivost je krepost, brez katere si ni mogoče misliti niti pravičnosti proti sebi in drugim, niti uspešne dobrotljivosti proti bližnjiku“.

Nasprotno pa, kjer koli povprašate: „Kdo je ustanovitelj te ali druge sirotišnice ali bolnišnice“, ki so rešile pomanjkanja stotin zapuščenih sirot in onemoglih trpinov, navadno izveste, da so jih kot pomnik svojega blagega srca postavili ne ljudje, ki so se udajali razkošnemu življenju, ampak taki, ki so leta in leta modro štedili s svojim premoženjem, da ga slednjič posvete temu vzvišenemu namenu. Ako preiskujete doneske za ljudske knjižnice in druge velikodušne naprave v svrho izobrazbe revnih ukaželjnih ljudij, so največ pripomogli s svojimi sredstvi ne oni, katerih mošnja je pristopna vsem potepuhom in vsem postopačem, ampak previdno štedljivi gospodarji.

Tudi zgodovina slovenskega narodnega razvoja lahko ponosno priča o velikodušnih činih mnogih skrbnih gospodarjev, ki so štedili s svojimi sredstvi z blagim namenom, da bi še mnogo let potem, ko bodo že v grobu počivali, koristili svojemu narodu.

Koliko slovenskih mladeničev, ki so kot ubogi dečki zapustili revni dom svojih kmetskih starišev, izšolalo se je in se še bode za učene stanove po srednjih in visokih šolah s pomočjo ustanov blagih dobrotnikov: Cvetka, Kostanjevca, Rapoca, Knaflja, Goriupa in mnogo drugih! Ta imena, ki so z zlatimi črkami zapisana v srcih mnogih vrednih sinov majke Slovenije, so najglasneje govoreči dokazi, da štedljivost ni umazana sebičnost, kakor trde njeni nasprotniki, ampak da so baš štedljivi ljudje v resnici največji dobrotniki človeške družbe in največji dobrotniki svojega naroda. Vekoslav Kukovec.

Kolekovanje legalizacijske klavzule podpisov na vlogah za registrovanje pridobitnih in gospodarskih zadrug.

Visoko c. kr. finančno ministrstvo je vsled nekega vprašanja z razglasom od dne 8. novembra leta 1900 št. 55.100 odredilo, da tvorijo podpisi na prošnjah za trgovsko sodiščno registrovanje pridobitnih in gospodarskih zadrug in drugih registrovanju podvrženih združenj brez razločka, če imajo podpisani še lastnost proponentov, ali če so že udje načelstva, kolektivni podpis in je podvržena torej legalizacija teh podpisov le pristojbini v znesku dveh kron, odnosno jedne krone po tarifni točki 66, lit. a. zakona od dne 13. decembra l. 1862., drž. zak. št. 89.

Ta razsodba je načelne važnosti zaradi tega, ker so dosedaj zgoraj navedeno točko pristojbinskega zakona razna trgovska sodišča različno tolmačila, in nam je znano, da so morali v nekaterih slučajih plačati ustanovniki oziroma prvi udje načelstva za poveritev svojega podpisa na prošnji za registrovanje vsak po 2 kroni; torej da so se smatrali njihovi podpisi vsak zase kot podpisane stranke in ne vsi skupaj kot kolektivni podpis za zadruge.

Zgoraj navedeni razglas je torej navedene dvome določno razjasnil.

Tuberkuloza pri goveji živini.

Spisal Pavel Skale.

Najbolj razširjena bolezen, da, najhujša kuga, ki mori človeški rod in največ žrtev zahteva, je tuberkoloza ali jetika. Koliko zdravniških kongresov, koliko učenjakov itd. se je in se še bavi s to boleznijo; pa vse zaman; zatreti se ne more.

Kakor znano je med vsemi domačimi živali ravno goveja živina tista, mej katero se tuberkuloza najbolj širi. V naših krajih je ta bolezen — hvala Bogu — še malo znana, le tu in tam se dobi kako živinče, ki hira za tuberkolozo. Naša goveda je še trdna, še ni omehkužena, kakor so nekatera čista plemena, ki se iz Nemčije importirajo. Statistika kaže, da se ravno na Nemškem slučaji tuberkoloze jako množe. Tako je na pr. v več mestih od zaklane živine 20 do 30 % tuberkulozne. Na Nižjem Avstrijskem so našli v enem letu do 1500 goveje živine tuberkolozne. Leta 1895. se je vpeljalo iz Danske 133.118 glav goveje živine na Nemško. Kakor se je pozneje konstatovalo, je bila skoraj polovica te živine tuberkolozna.

*

Že iz teh malih podatkov se lahko posname, kako močno mora biti ta kuga po Nemškem razširjena.

Nemškim pasmam, mej katerimi vlada tuberkoloza, je prištevati tudi simentalsko pasmo, katera se v novejšem času kaj rada uvaža v našo deželo. Da v istini preti od te pasme nevarnost za našo domačo goved, sledi že iz tega, da se je pred kratkim v ljubljanski klavnici konstatirala pljučna tuberkuloza pri dveh simentalskih bikih, katera sta se oba na Dolenjskem rabila za pleme. Pred par leti je dala kmetijska družba sama pobiti bika simentalske pasme, na katerem so se opazili sumljivi znaki. In res! Bik je bil tuberkolozen. Neki trgovec je lansko leto poslal od tod simentalskega vola na Tirolsko. Pri klanju so zasledili tuberkulozo in celo živinče konfiscirali.

Z ozirom na to, da je goveda te pasme velika, da se dobro križa z domačim plemenom, da so krave dobre mlekarice, bi svetovali — dokler še ni prepozno — da merodajni krogi posebno pa c. kr. kmetijska družba, vse store, da se — ako že ostanemo pri tem plemenu — bolezen ne zanese med našo, dosedaj večinoma že zdravo domačo govedo in, ako je že zanešena, da se omeji in kolikor možno hitro zatre.

Jedino sredstvo, spoznati to bolezen pri živi govedi, je doslej cepljenje s tuberkulinom, kar najtopleje priporočamo, da se uvede pri vsaki govedi simentalske pasme, predno se izroči svojemu namenu. Tudi vso drugo govedo simentalske pasme, ki se že nahaja v deželi, bi bilo umestno cepiti.

Le tako je mogoče, da se naša domača živina ohrani zdrava in neokužena, kar ne bo samo v prid živinorejcem, temveč je tudi s splošnega zdravstvenega stališča eminentne važnosti, kajti znano je, da po tuberkolozni živini dobe tudi ljudje tuberkolozo, posebno ako vživajo nekuhano mleko od tako bolnih krav.

Poučni in zabavni del.

Čez petdeset let.

Bajka.

„Ljubljana, južni kolodvor!“ Zmanem si zaspane oči in stopim iz voza na peron ljubljanskega kolodvora, od koder sem bil pred petdesetimi leti odšel v svet.

Pol stoletja! Trenotek v vesoljstvu in vender dolga doba v kratkem življenju posameznega človeka. Ves ta čas sem preživel v tujini in prepotoval vseh pet delov sveta, dokler se mi ni konečno stožilo po domovini, kajti zelo sem se že postaral, kmalu se mi bode posloviti od tega revnega sveta in rad bi položil trudno svojo glavo v domači zemlji k večnemu počitku.

Pred petdesetimi leti sem bil zapustil Ljubljano kmalu po onem strašnem velikonočnem potresu l. 1895. kateri je spremenil belo Ljubljano v razvaline. Tedaj sem bil mlad, vesel in lahkomiselen. Ljubil sem izvoljenko in sanjal o bodoči sreči na njeni strani. Ljubil sem goreče, in dozdevalo se mi je, da me ona istotako iskreno ljubi. Toda moja lahkomiselnost me je pahnila v nesrečo, v kateri bi bil nujno potreboval moralične zaslombe in tolažila, tedaj pa je moja izvoljenka pokazala, da ima namesto srca — kamen v prsih. Pahnila me je od sebe, kakor se vrže izžeta citrona na smetišče. V prvem obupu napravljal sem jedno neumnost za drugo, čestokrat se osmečil, da so me ljudje začeli pomilovati in konečno prezirati. To mi je bilo preveč, zapustil sem neko noč natihoma kraj svoje nesreče in odšel po svetu z bolnim, se srdom do vsega ženstva napolnjenim srcem.

Začel sem novo življenje, bil sem zelo podjeten in imel sem srečo. Pridobil sem si bil precejšnjo imetje, katero se je še vedno pomnoževalo. Čestokrat se mi je nudila prilika, da bi se bil oženil, toda izgubljena vera v ženstvo se mi ni hotela povrniti, in tudi prvotna rana se mi ni hotela nikdar popolnoma zaceliti. Ko sem imel že obilo premoženja, nameraval sem večkrat zopet vrniti se domov in stopiti pred svojo nekdanjo izvoljenko. Toda je li še prosta? In če tudi bi bila in bi sedaj sprejela mojo ponudbo, bi me li ne vzela samo denarja, ko me v nesreči ni hotela poznati?

Prodal sem svojo obsežno trgovino, imel sem toliko, da sem lahko brezskrbno živel, vrgel sem se v vrtinec življenja potoval iz mesta v mesto, iščeč povsod nove zabave, dokler se mi ni to življenje popolnoma pristudilo. Popustil sem mesto, in odšel sem v prosto naravo, na gore, lazil od vrha do vrha in zabaval se z lovom. Zamrzli živci so se mi okrepili v čistem svežem gorskem zraku, vrnila se mi je samozavest in nova življenska moč navdahnila je zopet še onemogle moje ude. Ljubiti sem jel svojo zdravnico, to krasno prirodo božjo, vedno globlje sem se utapljal v njene skrivnosti in večne resnice, postal sem bil nje oboževatelj in posvetil se popolnoma naravoslovskim študijam. Kot tak sem prepotoval skoraj vse dele naše zemlje, zadnji čas sem bival v Indiji, od tam se mi je želelo nazaj v ljubo domovino, zahrepenel sem po domačem kraju, kjer sem se namenil mirno preživeti zadnje dneve, katere mi je večna usoda še določila v življenje. — V Bombaju sem vstopil na parobrod, pardon! elektrobrod, ki je bil na poti v Colan. Namesto parnega stroja je imel akumulatorje, katere je napolnjeval na posameznih postajah z električno bakterijo. Vozil je s hitrostjo 31 vozljev. V Solun sem takoj sedel v brzovlak ekspresne proge Solun-London in vozil se s polževo hitrostjo 86 kilometrov skozi Skoplje, Mitrovico, Sarajevo, Banjaluko, Karlovec, Metliko in Novo mesto v belo Ljubljano.

Od Karlovca sem se je bila storila noč in nisem imel sreče, da bi si bil naslanjal dušo o pogledu znanih domačih krajev.

Utrujen od dolge neprestane vožnje sem dremal, ko me iz lahnega sna zbudi glas sprevodnikov: „Ljubljana, južni kolodvor!“ Zmanem si oči in stopim iz voza na lepo razsvetljeni peron. Kolodvorsko poslopje mi je

bilo neznano, novo, skoro se mi je zdelo, da sem v Zagrebu.

Pred kolodvorom je stala cela vrsta omnibusov in izvoščekov, nekoliko zadaj pa vlak električne mestne železnice. „Hotel pri slonu, hotel pri Maliču, hotel Lloyd, hotel Triglav — — —“ kričali so hotelski služniki.

„Hôtel Triglav“? ta mi je neznan. Eleganten voz se je odlikoval izmed vseh. Vstopim torej vanj, radoveden, kam me popelje. Po kratki vožnji se vstavi. Hôtel je stal nasproti „Slonu“ na prostem, kjer se je nekdaj nahajalo poslopje vojaškega oskrbovališča. Vsled pota ves izmučen odšel sem v odkazano sobo, naročil si večerjo, po večerji pa precej zlezel v posteljo, kjer sem kmalu prav trdno zaspal — prvikrat zopet na rodnih tleh po dolgih petdesetih letih. — Visoko je že stalo solnce na obzorju, ko sem prišel drugo jutro v sdodnje prostore hotela. Poslopje je bilo trinadstropno, moderno ograjeno in preskrbljeno z vsem konfortom. Od spodaj je bila na jedni strani elegantna kavarna, na drugi pa prikupljivi restavracijski prostori z velikim salonom. Ospredje je dičila zelo praktična, ukusno zgrajena veranda, zadej za velikim dvoriščem je bil lep restavracijski vrt z večjimi in manjšimi lopami, na arhitektonično-umetnem pročelji pa so se bliščale velike pozlačene črke: „Hôtel Triglav.“.

Napotim se v zajutrkovalnico. Na bilardih je ležalo lepo število časopisov v raznih jezikih, seveda ogromna večina slovenskih, poleg njih pa so bili v prav znatni množini zastopani leposlovni in politični listi: ruski, francoski in angleški, čemur sem se zelo čudil. Poiščem starega svojega znanca „Slovenski Narod“, ki je izhajal sedaj na velikanskem formatu in se pridružim postaranemu gospodu, ki je samoval pri stranski mizici.

„Dovolite? — De-Forma zasebnik“, predstavim se mu.

„„Čast mi je. — Malinovec, vpokojeni finančni svetnik.““

Nekaj me je zbodlo.

„Malinovec?“, ponavljam počasi, „oprostite, je-li več rodbin tega imena tu v mestu?“

„„Ne; vsaj jaz ne poznam nikogar, ki bi poleg mene še nosil to ime.““

„Vaš oče je bil vinski trgovec, kaj ne?“

„„Da. Ste ga li morda poznali?““

„Imeli ste še dva brata in — in dve sestri. Ali še vsi žive?“ vprašam dalje, ne da bi odgovoril na njegovo vprašanje.

„„Vsi so še živi, razven jedne sestre, ki pa je umrla pred tridesetimi leti.““

„In katera je umrla?“ Le siloma in z nekako hripavim glasom sem spravil te besede iz grla.

„„Màrina, starejša sestra.““

„Je — je — zapustila mnogo otrok?“ Bobnal sem s prsti po mizi, pri tem pa zrl skozi okno tja na cesto.

„„Ne, umrla je samica, ni se hotela omožiti.““

„Spominjam se, — poznal sem namreč dobro vašega očeta in — in vso vašo rodbino; večkrat sem bil gost v vaši hiši in z očetom vašim sva si bila prijatelja, — spominjam se, da je bila vaša sestra zaročena z nekim Da — Davidovičem, tedaj se je bila ta zaroka razdrla?“

„„Prijatelj ste bili mojega pokojnega očeta? Dovolite mi, da vam stisnem roko. De — Torma, De — Torma čudno, nenavadno ime, toda prav imate, mlad dečko sem bil še tedaj in lahko sem vas izgrešil, saj je obilo mladih mož tedaj zahajalo v našo hišo, seveda največ zaradi moje sestre, — a Davidoviča se še tako dobro spominjam, kakor da bi se bili vršili oni dogodki še-le včeraj. In vi ste ga tudi poznali?““

„Moj prijatelj je bil in poznal sem ga tako dobro, kakor niti brat brata poznati ne more. Zato vam bodem zelo hvaležen, če mi poveste, kaj se je z njim zgodilo, kajti jaz sem po končanih študijah odšel v svet, kamor me je gnalo še od mladih let in od takrat nisem ničesar več čul o njem“, pripomnim na videz malomarno.

„„Oh, nimam vam dosti povedati, a še to je zelo žalostno““, odgovori mi nekako z resnim sočutje. „„Znano vam je, kako je bil vedno vesel in zabaven, vse ga je rado imelo. Kaj še-le moja sestra Marica, ki je bila sicer po navadi vedno mirna in resna, da smo se je bolj bali nego matere, kako se je vselej oveselila njegovega prihoda. Ko ga je ugledala, zaiskrile so se ji njene lepe velike oči, vsedla se je njemu nasproti, prekrižala roki v naročji in nepremično poslušala ga in vsa srečna zrla vanj.

Nekega popoludne, ko sem ravno prišel iz šole domov, dobim ju sama v veliki sobi. Stala sta si sredi sobe nasproti in na sicer vedno bledem obrazu moje sestre zapazil sem grde rudeče-temne lise, pogled pa ji je bil srep, prebodljiv.

„Sedaj sem vam povedala svoje mnenje, gospod Davidovič, in naprej nimam ničesar več govoriti z vami“, in obrnila mu je hrbet.

„„Marica — —““, zaklical je bolestno — — „Nijedne besede več! Tam so vrata in ne prikažete se mi več pred oči“.

Odšel je bil.

Drugi dan smo bili ravno poobedovali, ko se prikaže služkinja med na pol odprtimi vrati in naznani poset gospoda Davidoviča.

„Ne sprejemamo nikogar“, zakliče ji moja sestra tako glasno, da so se morale besede prav razločno čuti tudi na hodniku, ne zmeneč se za grajalne poglede očeta in matere, na kar naglo odide v svojo sobo, zaklenivši vrata za seboj.

Nekaj dni pozneje srečam Davidoviča na ulici. Zelo žalosten se mi je zdel. Stisnil mi je drobno pisemce v roko, naj je oddam svoji sestri. Ves vesel sem ga ji ponesel, kajti rad sem imel Davidoviča, ona pa, ko spozna pisavo na zavitku odpre vratca pri peči in je vrže na žrjavico, ne da bi je prečitala, niti zavitka ni pretrgala.. Bila je trmasta do skrajnosti, ta moja sestra.

Minulo je zopet nekaj dni. Bilo je nekoliko gostov pri mizi in govorilo se je o Davidoviču. Udal se je bil nekda pijači in cele noči prebdel po gostilnah in kavarnah. Postal je bil nestrpen, prepirljiv in zbadal je neki vsakogar, kedor mu je prišel v obližje kakor osa, tako da so se ga začeli že vsi ogibati.

Čez nekoliko dni potem pa nam je povedal oče pri obedu, da je Davidovič izginil. Nekaj večerov prej se je bil v neki predmestni gostilni sprl, prepiru je sledil pretep, pri katerem so Davidoviča opraskali in konečno posadili na ulico. Od tedaj pa ga ni nikdo več videl. Domneva se, da se je najbrže sam končal. Moja sestra je pri tej novici naglo vstala od mize in odšla v svojo sobo. Pozneje sem večkrat opazil, da je imela objokane oči, toda o Davidoviču ni nikdar spregovorila besedice. Snubače je odslavljala jednega za drugim, tako da so se konečno naveličali prihajati v hišo in ostala je samica mirna in resna in še malobesednejša nego prej. Četudi ni nikdar omenila svojega nekdanjega zaročenca, vender menim, da ga ni nikoli popolnoma pozabila, temveč da je bila ravno ta skrita bol vzrok prerane njene smrti, in da se vse njeno življenje ni iznebila očitanja, da je ona zakrivila njegov pogin.“ Tako je končal moj znanec, in dolgo časa sva molčala oba.

„„Kedaj ste bili zadnjikrat v domačem kraji? Po govorici se vam pozna, da niste imeli mnogo prilike, posluževati se rodnega jezika,““ prične zopet zgovorni moj sosed.

„Minulo je petdeset let, odkar sem zapustil svojo domovino in včeraj sem prvič po preteku tega časa stopil zopet na domača tla.“

„„In vaša rodbina?““

„Sam sem na svetu, niti sorodnikov nimam,“ odvrnem zamolklo.

Moj prijatelj je imel sočutno srce, poda mi roko preko mize in mi prav zaupno reče:

„„Storite mi neko ljubav!““

„Prav rad, če je v moji moči“, odgovorim mu.

„„Bodite moj gost! Sorodnikov nimate, znanca bodete težko še katerega našli, midva pa si nisva več tuja, dragi ste mi kot nekdanji prijatelj mojega očeta.““ Uprl je svoje velike oči v me, v katerih se je za hip zaiskrilo kakor v očeh Maričinih, pričakujoč odgovora. Privolil sem.

On pa pristopi k telefonu in sporoči svoji soprogi, da pripelje gosta k obedu.

„Do obeda imava še tri ure časa, gotovo vas bode zanimalo ogledati si mesto, katero se je za vaše odsotnosti zelo preobrazilo, jaz pa hočem biti vaš cicerone“, pristavi prijazno, prime me za pod pazduho in odkorakala sva po Preširnovih ulicah proti Marijinem trgu.

Nekdanje jednostavne pritlične prodajalnice tik frančiškanskega vrta so se umaknile lepim trinadstropnim hišam. Enake hiše so stale tudi na desni strani ulic. Marijin trg je bil znatno povečan in olepšan, od Frischeve pa do Zetinovicheve hiše je bila jedna sama lepa ravna fronta.

Toda kaj je to? Kje je Ljubljanica?

Moj prijatelj se zasmeje:

„„Ljubljanica teče pač še tam, kakor prej, toda obokana je od nekdanjega šentjakobskega do nekdanjega mesarskega mostu in na ta tako pridobljeni velikanski prostor preselil se je ves promet z glavnega in starega trga.““ Kako lep pogled je bil to. Ob straneh so bili hodniki za pešce, potem na vsaki strani jedna vrsta lip, dalje, na vsaki strani jeden tir za kolesarje, katerih je vse mrgolelo, v sredi pa dvojni tir električne železnice in cesta za vozove.

Vse hiše so kazale lepa pročelja in na obeh straneh so je vrstile prodajalnica za prodajalnico. Doli nižje na prostornem trgu med nekdanjim frančiškanskim in mesarskim mostom se je vzdigovala ravno v sredi nad obokom Ljubljanice impozantna, večinoma iz železa zgrajena prostorna mestna tržnica. Ves trg pa je napravil name velikansk utis, zdelo se mi je, kakor da se sprehajam po dunajskem ringu ali pa po parižkih boulevardih. Čudil sem se, da so konservativni Ljubljančanje izgotovili ta velikanski projekt. Zanimal me je očividni napredek in olepšava ljubljanskega mesta, zato sem začel svojega prijatelja o vseh podrobnosti natančneje izpraševati.

Ta pa mi je pripovedoval:

„„Morda se še spominjate, koliko časa se je vlekla zadeva osuševanje ljubljanskega barja. Konečno se je to vprašanje vender rešilo ugodno, in pričelo se je bilo z delom početkom sedanjega veka. Po onem projektu se je struga Ljubljanice skozi mesto znižala za šestdeset do stoindvajset centimetrov, obrežja pa so se razširila z močnimi obrežnimi zidovi toliko, da se je širina struge zožila na dvaindvajset metrov. Ko je bilo to delo dovršeno, objavil je nekega dne mlad inženêr domačin projekt obokanja Ljubljanice. Na podlagi širine in nositeljne moči izračunil je slokost in debelino betovanega oboka, kateri bi dajal zadostni upor vsaki prometni teži pritiskajoči na obok. Za vzor so mu služili načrti in računi takrat že izgotovljenega oboka Dunajščice in na podlagi teh proračunil je, da bi stal kurentni meter dvaindvajset metrov širokega oboka pokrepljenega z močnimi troverzami s potrebnimi odri tisoč in šeststo kron. Daljava znaša sedemstošestindvajstet metrov, tedaj je vse delo skupno proračunil na jeden milijon stojedeninšestdeset tisoč in šeststo kron. Mnogo se je pisalo in govorilo o tem projektu, konečna sodba pa je bila ta, da so imenovali načrt bedastočo, porojeno v možganih fantastičnega pustolovnika. Ta sodba je bila vzrok, da nadarjeni mož ni mogel dobiti kruha v domovini, šel je v svet in nekaj let pozneje je njegovo ime zaslovelo po časopisih. Proslavil se je kot ženijalni zgraditelj velike saharske železnice in Slovenci, ki so ga prej zasmehovali in mu niso privoščili koščeк kruha, so ga z velikim ponosom reklamovali za svojega rojaka.

Pozneje so prišle čile mlade moči v mestni zastop, in razpravljati se je jelo, bi li ne kazalo vender uresni-

čiti ta projekt, ko vender regulacija nekaterih ulic, s katero se je primeroma le malo sveta pridobilo za javni promet tako ogromne svote stane, tukaj pa bi se pridobil velik javni trg za približno ne previsoko svoto. Upoštevalo se je dalje, da ima mesto na razpolago tukaj velik in zelo pripraven prostor za nujno potrebno tržnico, pred vsem odločilno pa je bilo prosto, nezavirajoče prometno gibanje iz obeh ulic med desnim in levim delom mesta. Tudi iz zdravstvenega stališča je obokanje Ljubljanice velike važnosti, ker so se pokrili smradljivi kanali, ki se stekajo vanjo, po zimi v hudem mrazu pa tudi ni tiste goste megle, ki je izpuhtevala po sredi mesta iz Ljubljanice. Načrt je bil po nekaterih spremembab sprejet in pred približno štiridesetimi leti so pričeli z delom, katero je trajalo tri leta.““ (Dalje sledi).

Novice.

— **Osebne vesti** Ravnatelj ljubljanske gimnazije gosp. Fran Hubad je pomaknjen v 6. činovni razred — V 7. činovni razred so pomaknjeni profesorji gg. L. Lavtar, Fr. Robič in Fr. Horak v Mariboru ter g. dr. Jakob Sket v Celovcu. — Avskultantom pri okrožnem sodišču v Mariboru je imenovan pravni praktikant gosp. Ambrož Petrovič. — Okrajni komisar gosp. Rihard Benedikter je poklican na službovanje v ministrstvo notranjih del. Na njegovo mesto pri ljubljanskem glavarstvu pride okrajni komisar gospod Karol grof Künigl.

— **Odlikovanja.** Sveti oče Leon XIII je gosp Ivanu Mathianu tovarnarju v Ljubljani podelil komturni križec k vitežkemu redu sv. Silvestra. — Nadučitelj v Št. Pavlu pri Celju gospod Fr. Vidic je dobil zlato svetinjo za 40letno zvesto službovanje.

— **Odlikovana slovenska umetnica.** Za hrvaško umetniško društvo so nakupljene tri slike slovenske slikarice gdč. Henrike Šantel iz Gorice.

— **Ljubljanske ljudske šole,** na katerih je bil skoro mesec dni ustavljen ves pouk in to radi kužnih boleznij, razširjenih med otroci, so se danes, 11 januvarja, zopet otvorile.

— **Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.** Dne 12 t m. bode 50 let. kar je bila ustanovljena naša zaslužna trgovska in obrtniška zbornica. V proslavo te petdesetletnice bo imela zbornica jutri, 12 t. m, v magistratni dvorani ob treh popoludne slavnostno sejo.

— **Mlekarska zadruga v Ljubljani.** Ker je za aprovizacijo Ljubljane zlasti z mlekom jako slabo preskrbljeno, se snuje v Ljubljani mlekarska zadruga.

— **Nevarno je obolel** predsednik odvetniške zbornice kranjske gosp. Alfonz Mosche.

— **Pasji kontumac** imajo do 6. marca občina Krško, Raka in Bučka. Stekel pes je ugriznil 15letno deklico iz Smuš pri Leskovcu. Deklico so odpeljali na Dunaj v Pasteurjev zavod.

— **Kam veslamo?** Z Vipavskega se poroča, da sta dve odlični obitelji na Gočah prijavili svoj izstop iz katoliške cerkve in prestopita v pravoslavje. Tema rodbinama hoče slediti še več drugih. Kot vzrok se navaja postopanje goškega kurata.

— »**Rodoljub**« je postal z novim letom tednik. Kakor se čuje, ima nad 5000 naročnikov.

— **Žalostna obravnava** bo pri deželnem sodišču v Ljubljani dne 6 in 7. februvarja. Vršila se bo proti duhovniku Ferjančiču in 20 sokrivcem, ki so obtoženi hudodelstva javne nasilnosti, kurat Ferjančič pa še hudodelstva goljufije, storjene z zapeljevanjem h krivemu pričevanju. Pač žalostno znamenje časa.

— **Bohinjska železnica.** Nekaj dnij se je širila po bohinjskih vaseh vest, da se bo v ponedeljek 7. t m. vršilo slovesno blagoslovljenje predora skozi Bačo. Vse se je veselilo tega pomenljivega zgodovinskega dogodka. Ob 10. uri je bila v župni sv. maša, na to pa se je vršilo blagoslovljenje predora. Blagoslovljenje je opravil radovljiški dekan gosp. Novak, kateremu je asistiralo 6 duhovnikov. Po blagoslovu je imel gosp. dekan govor, v katerem je pojasnil zbranemu občinstvu pomen slavnosti in važnost bohinjske železnice v trgovskem, gospodarskem in vojaškem oziru. Sledil je potem skupen obed.

— **Ljudsko gibanje v Idriji l. 1900.** Rojenih je bilo 259, umrlo jih je bilo 149, poročilo pa se jih je 52 parov. V enem letu še ni bilo nikdar toliko rojenih, kakor lani, poročenih pa l. 1894.

— **Državnozborske volitve na Slovenskem** se končajo prihodnjo nedeljo. V Trstu je, kakor smo že poročali, zmagal v V. kuriji laški kandidat Hortiš a z razmeroma jako majhno večino. Pri volitvah v kmetskih občinah na Štajerskem so bili izvoljeni vsi trije slovenski kandidatje, vitez Berks, Robič in dr. Ploj. Pri volitvi v kmetskih občinah na Goriškem je bil izvoljen kandidat napredno-narodne stranke Oskar Gabršček proti kandidatu katoliško-narodne stranke M Rutarju. Značilno je, da je tudi v furlanskih kmetskih občinah propadel kandidat laške katoliške stranke župnik Zanetti in je bil izvoljen laški liberalec Antonelli. Zanetti je padel največ vsled tega, ker je pri volitvi iz pete kurije provzročil, da so njegovi furlanski somišljeniki glasovali za dr. Gregorčiča, ki je s to pomočjo tudi zmagal, dasi ni imel večine slovenskih glasov za seboj. Pri volitvi v kmetskih občinah istrskih je pač zmagal dosedanji poslanec Spinčič, ali mandat, ki je bil doslej v rokah dr. Laginje, je prešel v roke Lahov in je bil izvoljen puljski župan dr. Rizzi. To je efektivna izguba, ki je zadela Slovence in Hrvate. Včeraj je Slovence zadela še druga izguba. Jedini slovenski mandat na Koroškem je prešel v nemške roke. Slovenski kandidat Grafenauer je propadel in izvoljen je bil nemški nacionalec Tscharre. Danes, dne 11. t. m. se bije boj za Celje. Slovenci kandidujejo tod dr. Dečka. Ako pridejo vsi Slovenci prav do zadnjega na volišče, ako glasujejo vsi kakor jeden mož za našega kandidata, ako ne omahne ne jeden, potem zmaga dr. Dečko, drugače pa ne. Tudi v Mariboru je boj hud, ker so poleg Nemcev in Slovencev tudi socijalni demokratje postavili svojega kandidata. V Trstu bo v nedeljo volitev iz III kolegija. Do l. 1897. je imel ta mandat Nabergoj. Sedaj kandidira dr. Rybař. Upanja na zmago sicer ni veliko, ali mogoče je vender, da prodere dr. Rybař.

— **Nečuveno.** Sodni tajnik gosp. Grebenc v Celju ki stanuje v „Narodnem domu“, ki je rodom iz Novega mesta in je bil kot Slovenec imenovan za Celje, je pri ljudskem štetju zapisal kot svoj občevalni jezik nemščino.

— **Vzgleden rodoljub.** Iz Trsta se poroča naslednji ganljivi dogodek: Na volišče v Škednju je prišel pri ožji volitvi, spremljan po lastnem sinu, tudi nad 80 let stari Josip Mrlak. Storivšega svojo dolžnost ob tako grozni zimi in vračajočega se domov, zadela je starčka kap. Umrl je na rokah svojega sina.

— **Denar iz Amerike.** V preteklem letu so v Ameriki bivajoči vojaki poslali samo v Semič 207.816 K 54 v. Vštete pa niso tiste svote, ki so bile poslane po ljudeh.

— **Umrli.** Na Dunaju je umrl za legarjem novomeški avskultant gosp. Franc Šuklje, sin bivšega poslanca, dvornega svetnika Šukljeja, — V Brežicah je v starosti 70 let

umrla gospa Lujiza Razlag, vdova rajnega slovenskega prvoboritelja in deželnega glavarja kranjskega dr. Radoslava Razlaga. — V tržaški bolnici je umrl zidarski polir gospod Fran Macoratti. — V ljubljanski bolnici je umrl črkostavec gosp. Ivan Marn. N. v m. p!

— **Strupeni plini** so se pojavili v rudniku pod Pečovnikom. Deset delavcev je padlo v omedlevico, vender so jih še pravočasno spravili na dan.

— **Pobegniti sta hotela** iz zapora okrožnega sodišča v Novem mestu cigan Hudorovac in glasoviti tat Petan. Ko sta ponoči od 8. na 9. t. m. delala luknjo v strop svoje celice, ju je slišal neki muzikant in poklical jetničarja, ki je prostostiželjna lopova okoval v železje in tako dobro sbranil, da iz lepa ne uideta

— **Ogenj** je uničil v Smrjah na Notranjskem petim gospodarjem vse, kar so si pripravili za zimo. Zgorelo je tudi jedno tele in troje svinj.

— **Poskušen samomor**. Te dni se je Ljubljani poskusil ustreliti trgovski agent Rudolf Čebal, star 22 let in pristojen v Slovensko Bistrico. Čebul, katerega so, ker je težko ranjen, prepeljali v deželno bolnico, je dejal, da je samomor „poskusil“ v pijanosti.

— **O Schönererjanstvu na avstrijskih srednjih šolah** priobčuje „Köln. Volkszeitung“ izboren sestavek od svojega dunajskega sotrudnika. Dopisnik dokazuje, kako se razširjajo med srednjošolsko mladino Schönererjevi državi in veri nasprotni nazori. Vse to se pa dogaja z vednostjo in pred očmi šolskih oblastev. Mej tem ko vkljub posredovanju avstrijskih škofov niso dovoljene Marijine kongregacije, se smejo brez vsake nevarnosti širiti protiavstrijski klubi in društva. Mej mladino se brez vsakega nasprotstva širijo najrazličnejše brošure, govori Bismarcka in Schönererja, listi alá Scherer in Odin, in nihče se ne gane, da bi zastavil pot nevarnemu toku, ki ga vodi geslo: „Proč od Rima, proč od Dunaja“. Javno obstoji sedaj že 26 takih srednješolskih društev, mnogo večje pa je število klubov in zavez. Že v l. 1898. smo bili v Avstriji tako daleč, da se je v Inomostu pri božji službi koncem šolskega leta mesto cesarske pela prusaška pesem „Deutschland über alles“.

— **Soprogo s kladivom napadel.** Na Greti poleg Trsta je bivala obitelj Vatovec in sicer mladi soprogi pred mesec dni poročeni in mati mlade Marije roj. Čergol. Mej novoporočencema je vladala kar iz prvega dne nesloga. On, ki je šele iz vojne mornarice prišel, je bil nekam preveč razbrzdanosti vajen, ona pa ni molčala, zato pa je bil večni prepir. Marija se je čutila slabo, in je isto soprogu povedala, ni mogla delati, ker je ležala. Njemu se je menda to napačno zdelo, zato je postal še hujši in je Marijo kar iz postelje zlekel in po tleh natezal. Ženska se ga je prestrašila in zbežala iz hiše na vrt, on pa za njo, in ker je imel v rokah železno kladivo, jo je s tem orodjem začel udrihati po glavi in po rokah, koder jo je dosegel. Na krik ženske so prihiteli sosedje, a ko je Vatovec videl, da prihajajo ljudje, je skočil k vodnjaku, in se vrgel vanj. Ljudje so tekli pomagati enemu in drugemu, žensko so začeli prati, napadalca pa so možje hiteli rešiti iz vode, ker je iz vodnjaka v enomer upil, rešite me, rešite, če tudi 20 let ječe dobim, le rešite me. Vrgli so mu vrv, in si jo je obvil, a ko so ga do vrha potegnili se je vrv odpustila, in Vatovec je spet v vodo padel. V drugič so ga srečno izvlekli, ko je stopil na trdo, je precej pobegnil v Trst, in se je podal na redarstvo, in od tam v zapor. Marijo Vatovec težko poškodovano so prinesli v bolnišnico. Zdravniki so ji na več krajih morali iz črepinje razbite kosti izrezati, ali vender se nadejajo, da vzlic težkemu poškodovanju okreva.

— **Koliko je v Avstriji državnih uradnikov?** Leta 1880. je bilo v Avstriji 32.660 državnih uradnikov, leta 1892. pa 39.648, a leta 1899. že 65.439. Število je tako naraslo baje radi podržavljenja železnic. Od tega skupnega števila je podrejenih finančnemu ministrstvu 15.409, železniškemu 14.491, trgovinskemu 11.439, pravosodnemu 11.003, ministrstvu za uk in bogočastje 6650, za notranje stvari 4736, za poljedelstvo 1022; v vseh ostalih državnih uradih je 589 uradnikov. Plača vseh teh uradnikov je bila za leto 1900 proračunjena na 169,138.281 kron, dočim je leta 1892. znašala le 90,618.160 kron. Toliko je pač jasno, da bo v Avstriji kmetov kmalu manj, nego uradnikov!

— **Groza vsled mizeriji.** V Frgebefalvi na Ogrskem je bil pred mesec dni iz dela odpuščen neki Josip Bayman, delavec v tovarni strojev. Dela je pomanjkalo, in uprava tovarne je odslovila nekatere delavce, med temi tudi Baymana, kateri je imel soprogo in četvero otrok. Sprva so prodajali kos za kosom svojega pohištva in obleke, da so si s tem preskrbeli hrano. Slednjič je Bayman videl, da dela ne bode dobil, s soprogo pa si ni upal v daljni svet, ker ni imel potrebnega denarja za potovanje. Kaj napraviti v tej zadregi? Da bi se iznebil mučnega položaja, si je izmislil grozen čin. Brez vednosti soproge je prodal poročni prstan in si za denar kupil oglja. Zvečer, ko so otroci in soproga zaspali, je peč naložil z ogljem in zakuril; nato je okna in vrata zaprl ter otvore z prti in papirjem zadelal, da v sobo ni uhajal zrak. Nato se je še sam vlegel. Zjutraj so sosedje razbili vrata in našli v sobi 6 mrtvecev.

— **Demetrij Papakosta umrl.** Zloglasni tat Demetrij Papakosta, čegar specijaliteta je bila ulomljenje v blagajnice, in ki je proslul tudi v Trstu, je umrl v kaznilnici v Waitzenu na Ogrskem.

— **Poskušen umor.** Iz Kojskega nam poročajo: Ko so šli judje na sveti večer od maše polnočnice, je neki malopridnež, doma iz Snežatnega, nenadoma od zadaj napadel in z vso močjo, kakor kak izbežbani tolovaj treščil s kamnom ali pa s kakim železnim batom po glavi, mirno naprej idočega mladenča Ninota Kumarja iz Cerovega, ki se je težko ranjen zgrudil na tla. Brezvestni zločinec je nameraval svoji žrtvi preklati glavo in jo usmrtiti. Ne ve se pa, iz katerega vzroka. Po dovršenem napadu pa je hudobnež še prej, ko ga je bilo moč spoznati, ubežal proti domačemu gnezdu, kjer se nahaja precejšnje število naprednih omikancev.

— **Milan se ženi.** Bivši srbski kralj Milan, ki se nastani stalno na Dunaju, namerava se baje poročiti z neko amerikansko milijonarko. Bo pač težko šlo, ker mu žena še živi, od katere niti postavno ločen ni.

— **Bosniški izseljenci,** ki živijo na Srbskem so poslali iz Belegagrada ruskemu carju sledečo brzojavko za god: „Vaše Veličanstvo! Izseljenci iz Bosne in Hercegovine, ki živijo v Srbiji, in ki pričakujejo osvoboditve svoje domovine po milosti Vašega Veličanstva, smatrajo za svojo najsvetejšo dolžnost in radost, Vašemu Veličanstvu povodom imendana častitati. Prosimo vsegamogočnega Boga, da ohrani Vaše carsko Veličanstvo in Vašo hišo za velikost in razvoj Rusije, v čast slovanstvu, v osvoboditev teptanega slovanstva“

— **Car daroval 5 milijonov.** Iz glavnega mesta v Črni gori, Cetinje, se zatrjuje iz dobro poučenih krogov, da se je ponudil car Nikolaj v plačilo vseh velikih del, namenjenih javnosti in ljudskim koristim. V prvi vrsti velja to za zidanje novih cest, med kojima bo jedna peljala iz Cetinja v Danilov grad in bo velike vojaške važnosti. Načrt izdela car in je v gori omenjene svrho že določil 5 milijonov frankov.

— **Knez Črnogorski avstrijskemu cesarju.** Na čestitko, ki jo je naš cesar poslal knezu Nikolaju povodom vladarskega jubileja tega poslednjega, je odgovoril knez črnogorski: Premilostne častitke Vašega veličanstva povodom mojega vladarskega jubileja so nov dokaz visoke in dragocene dobrohotnosti Vašega veličanstva do moje osebe. Moje srce je napolnjeno najgloblje hvaležnosti do Vašega Veličanstva. Tekom

moje dolge in težavne vladarske dobe sem si mogel nepretržno le častitati na sosedstvu z državo, katere kultura in napredek sta najsrečneje in najblagodejneje vplivala na mojo deželo. Ta vpliv, kakor tudi plemenita dobrota vitežkega in spoštovanega monarha, čegar vzgled sem tolikokrat občudoval, sta me vsikdar v izredni meri navdajala s pogumom o izpolnjevanju svoje naloge. Moja dežela, moja rodbina in jaz bomo večno hvaležni Vašemu veličanstu".

— **Ruski konzulat v Pragi.** Večina držav ima svoje konzulate na Češkem, nekatere še celo po dva, le ona država, ki bi bila za našo trgovino največje važnosti, ako bi imeli sploh kaj smisla za gospodarsko in trgovsko gibanje, ki je tudi sedaj v ozki trgovinski zvezi z našo državo, za naš izvoz jako ugoden terên, nima v industrijelno najrazvitejšem delu naše države nobenega zastopstva. Mnogo se je že pisalo o tem, toda naši vladi je zlezel tisti prazni strah pred panslavizmom in ruskim „stricem" že v kosti, da je gluha in slepa za to, da noče vpoštevati važnosti, katere bi bil ruski konzulat v Pragi za avstrijsko trgovino. Sedaj se je počelo zopet pisati o tem. Zlasti ruski listi se jako bavijo s to zadevo in pobijajo vse mogoče pomisleke Čehi jako odločno zahtevajo ta konzulat. Tako težko bo kaj, kajti naša vlada, ki ne vidi ne nemškega, ne laškega irredentizma, se boji slovanskega irredentizma, katerega ni nikjer!

— **Ruski car in njegovi zdravniki.** Ruski car se je že toliko opomogel, da hodi na izprehod, ter da opravlja tudi nekatere posle V Carsko selo se vrne v januvarju. Ministri pa se odpeljejo v Peterburg še ta teden, Vsaka nevarnost je torej odpravljena. Zdravnika profesorja Popov in dr. Tihanov sta bila odlikovana in nagrajena Popov je imenovan prvim telesnim zdravnikom, ter je dobil 100.000 rubljev, Tihanov pa je dobil naslov telesnega zdravnika in 50.000 rubljev.

— **Glavo je odtrgalo** na božični dan kondukterju Klewentu na postaji Liesing. Ko je pregledoval Klewent vagone, je padel s strehe tako, da je imel vrat na tiru, ter mu je kolo odtrgali glavo. Pokojnikova žena se je hotela usmrtiti.

— **Nove puške.** Neki Norvežan je izumil novo puško, ki s svojo konstrukcijo nadkriljuje vse dosedanje puške. V berolinski vojni šoli se je delalo s to puško poskuse, ki so sijajno uspeli. Nemški cesar je že ukazal, da se oboroži jeden hanovanski bataljon s to puško.

— **Žganjarje v Parizu.** Pretresujoče je število žganjarcev, kateri se v parižkih 13 bolnicah v letu shajajo. Takih se našteje do 10.000 v enem letu Vsaka bolnica sprejme povprečno 62 žganjepivcev na mesec in sicer po polovici možkih in po polovici ženskih Torej v vseh 13 bolnicah 800 oseb na mesec, kar v enem letu iznese število 10 000. Te osebe seveda potrebujejo jedi in postrežbe, kar iznaša v letu okoli 980 000 frankov, in če se računa, da vsaka taka oseba ne zasluži ničesar v letu t, j niti toliko, kolikor se zanj v bolnici potrosi, je torej svoto v računu podvojiti, ker nezasluženo je tudi deficit. Zato se lahko trdi, da žganjepivci stanejo mesto Pariz 2 milijona frankov na leto

— **Božičnica slovanskim delavcem na Pruskem.** Vrhovni predsednik na Saksonskem je prepovedal bivanje vsem češkim in polskim delavcem v celi provinciji ter so o Božiču iztirali na stotine slovanskih rodbin. Tako razumejo Nemci človekoljubje, kjer so v večini.

— **Upor na parniku** Poveljnik parnika „Lodovica" kapitan Bratulič je ob svojem prihodu v Filadelfijo povedal sledeče: Dne 17 septembra smo zapustili Dancig z 521.000 vrečami sladkorja, katerega smo morali prepeljati v Filadelfijo. Pluli smo srečno in bilo je vse v redu do dne 1. decembra, ko nas je napadel hud vihar in veter iz severo-izhoda. Po krovu parnika se je prelivala velika množina morja, katera je seboj odnesla, kar je le mogla odkiniti. Pokvarilo se nam je kolo, s katerim se ravna krmilo parnika. Takoj smo začeli popravljati kolo, jaz, prvi poročnik kapiten Nikolič in mornar Ericezon. Ali v istem času nas je napadel strašanski val, kateri je vse tri podrl na krov parnika. Jaz sem padel vznak in nisem videl svojih sodrugov. Ko sem ustal, sem zagledal Eričezona, ki se je držal za ograjo ob strani parnika Prvi poročnik Nikolič pa je bil odnesen v morje in ni bilo nobenega sledu več o njem. V njem sem izgubil najboljšega prijatelja Jaz in Ericezon smo začeli popravljati kola in s pomočjo druzega moštva nam je to težko delo uspelo. Vihar je bil nepopisno strašan; morje je odkinilo vse manjše čolne in jednega ob druzega razbilo V tem hudem času so kurilci (8 oseb) in sicer štiri Španci, dva Italijana, jeden Norvežan in jeden Nemec, ker jim je voda segala do kolena, zapustili delo, kar je značilo popolno pogubo parnika. V tem skrajno kritičnem položaju je nastopil prvi mašinist Virgul Kozulič in se zagrozil upornikom, da bo vsacega, kdor se delu odpove, ustrelil. Ta odločnost je kurilce spravila v strah; oprijeli so se zopet svojega dela in oživeli so uže pogasneli ogenj, parni kotli so zopet začeli vreti in ladija je, četudi s težavo, srečno prebila divjajoče elemente in mi smo bili rešeni.

— **Ogromen davek.** Poznani baron Hirsch je zapustil po smrti društvu židovskih kolonistov 7 milijonov funtov šterlingov. Angležke finančne oblasti so zahtevale od te zapuščine davek; toda društvo se je temu upiralo, češ, da je inozemsko društvo. Prizivno sodišče pa ni uvaževalo tega ugovora, in je društvo pred kratkim plačalo ogromen davek v znesku 1,260 000 funtov šterlingov.

— **Povodnji na otoku velike Britanije.** Iz zapadnih delov Angležke iz Conventrij javljajo o veliki povodnji, katera je v srednji in na zapadni strani otoka napravile velikansko škodo. Vse proge so od vode poškodovane in je ves promet ustavljen. Dosedaj se računa na 10 milijonov kron škode. V bližini mesta Welington se je podrl zid velikega skladišča vode. Predel okoli Onkengates je popolnoma poplavljen, in ljudstvo se je splazilo iz hiš, bežeč čez okna. Voda se je razprostranila na prostoru kakih 50 kilometrov na okrog Vasi so popolnoma obtočene z vodo in oddeljene od ostalega sveta. Povodenj se širi v okraje Nottingehen in Linkolnu.

— **Morilec barona Kettelerja obglavljen.** Dopisnik berolinskega lista „Local Anzeiger" opisuje tako-le obglavljenje mančurskega častnika Enhai, kateri je za kitajskega upora umoril nemškega poslanika barona Kettelerja Nekaj pred 3 uro popoludne so po kitajski navadi prinesli obsojenca v železni kletki zaprtega. Kletko so odklenili in Enhaia vun izvlekli, ter mu odpustili železne okovi na nogah, v katere je bil uklenjen Dokler se je čakalo na genarala Löffela je moral obsojeni med tem, ko so se okoli njega postavili razni častniki Enhai se je večkrat zasmejal in je konečno izrekel nekaj besed proti okoli stoječim častnikom. Neki pričujoči Kitajec je te besede častnikom tolmačil, trdeč, da je zločinec izpovedal, da je bil plačan, da izvrši umor. Potem se je obsojeni Enhai vnovič smejal, ter rekel: vidite, jaz sem popolnoma miren, in moje srce se ne trese. Točno ob 3. uri je prispel na mesto general Löffel, kateri je kot predsednik sodišča dal prebrati obsojencu razsodbo, in sicer v Kitajskem jeziku. Po pretečeni razsodbi so Enhaia odstopili kitajskim krvnikom, kateri so razsodbo v kratkem izvršili. Z enim samim udarcem, sablje je glava Enhaia odsekana in od trupla odletela. Glavo so spravili v mali zabojček, a truplo pa v navadno rakvo, vse skupaj so na vozu proč odpeljali.

— **Tatinska kuhinja.** Delavci, ki delajo v Parizu na razkopavanju ulice Richechouart so naenkrat opazili, da iz enega kanala prihaja dim, ker jih je posebno iznenadilo. Nekaj delavcev se je precej zarilo v otvor, koder je prihajal dim, drugi pa so tekli po ognjegasce. Delavci, kateri so šli potem

na otvor, so precej naleteli na družbo tatov, kateri so pri nekem prešičarju pokradli več klobas in katere so si mirno v odprtem kanalu pekli. Seveda je čudna kuhinja to, ali ker parižki tatovi svojih nimajo, na ulici se klobase peči ne sme, so izrabili odprti kanal in v njem hoteli pripraviti mastne zaloge, kar pa so jim delavci pokvarili, ker so jih izvlekli na dan in izročili redarstvu.

— **Nepričakovano darilo.** Iz Pariza javljajo: Delavca iz Tagniera nekega C. so obvestili, da želi neki drugi delavec ž njim govoriti, ali v to svrho ga vabi v Cambraj. C., kateri je delal na kolodvoru po vagonih, je delo pustil, in ker ni imel denarja, si je sposodil toliko, da plačal voznino do Cambreja. Prišedši tja, je precej dobil svojega poznanega sodruga, kateri ga je peljal k notarju. Notar ga je obvestil, da je v Parizu umrla mark-grofinja B. in je v svojem zadnjem pismu zapustila obvezo, da se iz njenega premoženja plača 100.000 frankov možu, kateri jo je o požaru gledališča „Teatre Comique" rešil življenje, ker hoče s tem darilom odlikovati pogum onega moža. V pismu pa je navedla njegovo popolno ime in stan, zato ga je dal poklicati, da ga obvesti o tej zadnji želji grofice. C. je bil ves iz sebe, ker je dobil toliko premoženje.

— **Nov boj proti katoliški cerkvi na Francozkem.** Francozka vlada je zbornici predložila načrt zakona, s katerim se zatro vsi redovi na Francozkem. Boj pa ne velja samo samostanom, marveč katoliški cerkvi na Francozkem sploh. Toda katoliška cerkev je prebila že druge viharje, premaga tudi tega.

— **200 potnikov izgubilo življenje.** O strašni železniški katastrofi poročajo iz Hintona v Ameriki. Poročilo pravi, da je proti zahodu vozeči brzovlak skočil s tira jedno miljo vzhodno od Hintona in se zvrnil v Greenbrier-reko. Na onem mestu je reka 15 črevljev globoka. Po grozovitem padcu ni ostalo nič na površju, kar bi spričevalo o velikanski nesreči, ampak voda je vse popolnoma zakrila. V vlaku je bilo kakih 200 oseb.

— **Zrušil se je most** v Differgingenu v Luksenburgu, ravno ko je šel vlak že ven. Strojevodja in kurjač rešila sta se še pravočasno s tem, da sta skočila iz vlaka, druge osebe pa so več ali manj ranjene, nekaj pa jih je že umrlo.

— **Predrzna tatvina.** V Stolnem Belgradu (Stuhlweisenburgu) na Ogrskem so neznani tatovi izvršili jako drzno tatvino. Dne 1. januvarja so udrli v vojašnico ulanov in ondi razbili železno blagajno, iz katere so odnesli za kakih 100 000 kron denarja in knjižico posojilnice, v kateri je bila ubeležena svota 8 tisoč kron. Tatovom so bili dobro poznani prostori, ker so ulom in tatvino izvršili tako na tihem in sicer brez najmanjšega nemira, da ni o tem ničesar čula nobena straža v vojašnici. Tatovom ni najti sledu. Iz Budimpešte so poslali posebno komisijo v stolni Belgrad, da preišče celo zadevo, in da o tem poroča vojnemu ministrstvu.

— **Roparji v Maroku.** Iz Madrida javljajo, da so marokanski roparji po noči udrli v obzidano mesto Alkazar, ter začeli ropati in ubijati. Prebivalci so se sprva prestrašeni skrivali in bežali po ulicah, potem pa so vender nastopili proti roparjem in je preganjali. Na strani meščanov je bilo več ljudi ubitih, med tem ko so roparji vsi ušli in odnesli seboj lep plen.

— **Zakladi perzijskega šaha potopljeni.** Minoli mesec je došlo v Monakovo poročilo, da se je parnik „Vera" o velikem viharju v kaspiškem morju potopil. Parnik je imel na krovu mnogo osebnih lastnin perzijskega šaha, katerih vrednost se ceni na mnogo tisoč mark. Na „Veri" je bilo mej drugim 18 kočij, ki jih je kupil šah v Parizu, ter jih pustil prepeljati v Perzijo. Tudi mnogo darov, ki jih je šah prejel na svojem evropskem potovanju, je zgubljenih. „Vera" je bila izmed najstarejših transkaspiških parnikov. Pogreznila se je 500 sežnjev globoko, ter je malo upanja, da bi se moglo rešiti naloženo blago.

— **Dedščina 360 milijonov.** V Ameriki je pred časom umrl svetovnoznani Vanderbilt, ki je zapustil uradno na 72 milijonov dolarjev ali 360 milijonov frankov cenjeno premoženje. Radi dedne pravice so nastale težkoče, ki so se pa sedaj odstranile, in dobi Alfred Vanderbilt, akoravno drugi sin ranjkega, 44,500.000 dolarjev, Kornelij, prvorojenec, ki se je poročil proti očetovi volji 7,500.000 dolarjev; ravno toliko je dobil vsak ostalih dveh bratov. Vdova po Vanderbiltu je dobila legat 2 milijonov in pa letni dohodek 250 000 dolarjev. Oporočni izvršitelji, domači uslužbenci in razni dobrodelni zavodi, so dobili 571.000 dolarjev. Dedna taksa znaša 420.000 dolarjev.

— **Prihranjeni bilijoni v Ameriki.** V nebrojnih amerikanskih hranilnicah in sličnih denarnih zavodih nabrale so se ogromne svote denarja. V času, ko objavljamo te vrstice je v vsih ameriških denarnih zavodih 2390 milijonov dolarjev shranjenega, torej za 454 milijonov dolarjev več nego pred štirimi leti. Število hranilcev se je tekom oznanjenega časa pomnožilo za 832 000; povprečni naraščaj vsake hranilnične vloge znaša 29 dolarjev. Skupno število hranilcev znaša približno šest milijonov, na katerih vsacega spada povprečno 400 dolarjev shranjenega denarja.

Loterijske srečke

V Brnu dne 9. januvarja t. l.: 86, 28, 36, 38, 20.
Na Dunaji dne 5. januvarja t. l.: 58, 76, 46, 19, 12.
V Gradci dne 5 januvarja t. l.: 74, 44, 64, 45, 26.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 11. januvarja 1901. Pšenica K 7.80 h, rž K 6 80 h, ječmen K 6.— h, oves K 6 20 h, ajda 6.— h, proso K 7.— h, turšica K 6.— h, leča K —.— h, fižol K 10.— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Kuverte s firmo
priporoča
J. Blasnik-ova tiskarna v Ljubljani.

100—300 gold. na mesec
zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti z prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.
Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (6—10)

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.